

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б) Б, ЦВК і СНК БССР

№ 58 (6034) | 12 сакавіка 1938 г., субота | ЦАНА 10 КАП.

РАССТРАЛЯЦЬ ШАЛЁНЫХ ФАШЫСЦКІХ ПСОЎ!

Судовае следства па справе антысавецкага «права-трацкіскага блока» скончыла. На ранішнім пасяджэнні Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда Саюза ССР 11 сакавіка з вялікай прамай выступіў Дзяржаўны абвінавачнаў Пракурор ССР тав. А. Я. Вышыньскі.

У сваёй бліскавай, прасякнутай большавіцкім апалам і глыбокім эместам, прамовай тав. Вышыньскі даў выключны на сваёй сіле і перакональнасці аналіз страшаных злачынстваў гнуснай права-трацкіскай банды шпіёнаў, дыверсантаў, шкіднікаў і забойцаў, небеспечнай аграі шалёных фашысцкіх сабак. Дзяржаўны абвінавачнаў раскрыў зварынае аблічча трацкіска-бухарынскага атраб'я.

У гісторыі не было яшчэ такога страшнага злучэння жудасных злачынстваў, гісторыя не ведае таго д'явольскага лаптуга каварства, здрадніцтва, шпіянажу, прадажніцтва і поўных забойстваў.

У чорным спісе злачынстваў трацкіска-бухарынскіх бандытаў — лютая, азабленая барацьба супроць савецкай улады ў мэтах аднаўлення капіталізма, поўная здрада сацыялістычнаму радыму, доўгагадовае служба замежным разведкам, шкідніцтва на ўсёй частцы сацыялістычнай гаспадаркі і культуры, забойства лепшых людзей нашай краіны.

Намерваючы звергнуць савецкую ўладу, падзець армію эксплуатацыі на шчы працоўных, фашысцкі найміты на працягу гадоў рабілі злачынствы, якія дэляць крочу самага спакойнага, самага халоднакроўнага чалавека.

Гэтыя падлогі-зdraдніцкі а-за вулга забілі светлага рыцара рэвалюцыі, палкага трыбуна Сергея Міронавіча Кірава, Бухарына, Ягоду, Рыкава, Ежова і накіроўвалі куды ў вогненнае сэрца Міронавіча.

Праклятыя гады, яны ўмярлілі вялікага рускага пісьменніка, буравіскага пролетарскага рэвалюцыянара, вярлага друга таварыша Сталіна Алексія Максімавіча Горькага. Гэтыя вырвалі бялізны, ненавідзелі генаўнага пісьменніка, крышталёва-чыстага, непаўнага барацьбіта за камунізм, Трацкіска-бухарынскага погань рукамі прадажнікаў м'яраўцаў, насіўшых высокае званне ўрачоў, якім народ даверыў жыццё Максіма Горькага, забіла вялікага гена.

На д'явольскаму плане, якому могуць павайдарыцца сярэднявечныя атруціцелі-леўцыты, — былі ўмярлены лепшыя сыны народа, сталёвыя большавікі В. Р. Менжынскі і В. В. Куйбышев. Злавыя забойца і атруціцель Ягоду, па дырэктыве «права-трацкіскага блока», зрабіў замах на сталінскага наркома, слаўнага кіраўніка савецкай разведкі таварыша Нікалая Іванавіча Ежова. На гэтым агідным бандыты не спыніліся. Яны рыхталі тэрыстычныя акты супроць таварышаў Сталіна, Молатава, Варышлага, якія цэлілі ў самае сэрца рэвалюцыі.

На вялікае шчасце савецкага народа, гэтыя страшныя замыслы раскрыты, і шалёныя фашысцкія сабакі алоўлены мужнай савецкай разведкай. Іх чакае законная кара.

Па ўсёй вялікай, неасяжнай савецкай краіне ад Менска да Владзівастока, ад Мурманска да Ерэвана, пракаваеша грозны шквал народнага гневу і абурэння.

170-мільёны народ патрабуе ад савецкага суда знішчыць забойцаў і шпіёнаў, расстраляць м'яраўцаў.

Рабочыя, калгаснікі, служачыя, навуковыя работнікі, байцы і камандзіры з усіх канцоў Савецкай Беларусі аднадушна патрабуюць ад савецкага суда суровай бялізаснай расправы з фашысцкімі вырвалкамі.

Найвялікшы гуманіст свету, любімы пісьменнік, паўшы афірай каварства, вераломства і подласці, Алексі Максімавіч Горькі пісаў: «Калі вораг не здаецца, яго знішчаюць. Гэтыя словы гена суветнай літаратуры паўтараюцца ў дзесятках і сотнях рэзальцый. Вялікі Горькі быў і пасля смерці астаецца сапраўдным сумленнем народа, выраіцелем яго дум, імкненняў і надзей».

Грозны і магутны галас вялікага савецкага народа, поўнага світанчай навісцю да трацкіска-бухарынскіх бандытаў!

Аднадушнае патрабаванне народа выраіць у сваёй прамовай Дзяржаўны абвінавачнаў тав. Вышыньскі. Ад імя народа, ад імя ўсіх чэсных людзей усёго свету ён патрабаваў ад суда — расцінуць праклятую гадзіну, расстраляць здраднікаў, якія жалалі прадаць ворагу цудоўную сацыялістычную радзіму. Вуснамі Пракурора ССР гаварыў увесь вялікі Саюз. Яго вуснамі гаварылі мільёны працоўных усёго свету. Яго вуснамі гаварылі гераічныя барацьбіты з фашысцкай ахрыпай і яе служакі — трацкіскімі здраднікамі на франтах у Іспаніі і Кітаі. За спіной Дзяржаўнага абвінавачнаў стаялі ўдовы і сіроты афіраў, пагубленых права-трацкіскамі зладзеймі, яны гучна патрабавалі суровай расправы з душгабамі, рукі якіх абгажныя кроўю лепшых людзей.

З усіх канцоў савецкай зямлі неслыцца палкі прывітанні гераічных савецкіх разведчыкаў і іх кіраўніку тав. Н. І. Ежову. У гэтых прывітаннях ярка адлюстравана гарачая любоў і ўчэнасць савецкага народа мужным чэкістам, выкрывшым змяінае гняздо шпіёнаў і забойцаў.

«Мы выказваем сваю бязмежную ўдзячнасць органам НКВД, якія пад кіраўніцтвам слаўнага сталінскага наркома Нікалая Іванавіча Ежова разграмілі поўную фашысцкую банду забойцаў і правакатараў — агентаў крывавага пса міжнароднага фашызма Іудушкі-Троцкага, і гэтым самым выраіталі савецкі народ і ўсё працоўнае чалавецтва ад новай крывавай бойні, якую тыя рыхталі».

Нікоці нікому не ўдасца алаваць Савецкую Беларусь ад нашай мацеры — ССР».

Гэтыя словы рабочых менскага скарванага заводу «Большэвік» выражаюць думкі мільёнаў савецкіх людзей.

Савецкая разведка — грозная зброя ў руках рабочага класа супроць ворагаў народа. Савецкая разведка паказала, што яна беззаветна адлана партыі і савецкай уладзе, што яна пільна ахоўвае мірную працу народа.

І таму савецкі народ любіць, паважае і падтрымлівае слаўных гераічных наркамунаўдзельцаў. Народ гаварыцца савецкімі разведчыкамі, даказавшымі, што яны зольны разбіць самы брудны клубок здрады і шпіянажу, што яны знішчаць усю спробу падняць руку на заваявані сацыялізма.

Таварыш Ежоў у прамовай на пасяджэнні Презідыума ЦК ССР 27 ліпеня 1937 года гаварыў:

«У капіталістычным свеце органы разведкі з'яўляюцца найбольш ненавіснай часткай дзяржаўнага апарата для шырокіх мас працоўнага насельніцтва, паколькі яны стаяць на варце інтарэсаў пануючай кучкі капіталістаў. У нас, наадварот, органы савецкай разведкі, органы дзяржаўнай бязопаснасці стаяць на варце інтарэсаў савецкага народа. Таму яны карыстаюцца заслужанай павагай, заслужанай любоўю ўсяго савецкага народа».

Бліскавая перамога савецкіх разведчыкаў з'яўляецца буйным паражэннем буржуазных разведкаў. Разгром падлогі трацкіска-бухарынскай банды — моцны ўдар па планах фашысцкіх разведкаў, удар, варты выйранага сражэння.

Падлая здрадніцкі, гнусныя агенты фашысцкіх варвараў алоўлены. Бязлітасным, суровым будзе прыгавор савецкага суда.

Трацкіска-бухарынскае погань будзе сцірэта з твару савецкай зямлі!

Уся наша краіна, ад малага да старога, чакае і патрабуе аднаго: здраднікаў і шпіёнаў, прадаваўшых ворагу нашу радзіму, расстраляць, як паганых псоў!

ПРАЦЭС АНТЫСАВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

УЧОРА НА ПРАЦЭСЕ АНТЫСАВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

НА ПРАЦЭСЕ ПРЫСУТНІЧАЕ ЗВЫШ 500 ЧАЛАВЕН

ПРАМОВА ДЗЯРЖАЎНАГА АБВІНАВАЎЦЫ ПРАКУРОРА ССР ТАВ. ВЫШЫНСКАГА

ПРАМОВЫ АБОРОНЦАЎ т. т. БРАУДЭ І КОМАДАВА

Пасяджэнне Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда ССР пачалося 11 сакавіка ў 12 гадзін дня ў абстаноўку ўсёагульнай напружанай увагі. Акцыяўскае зала Дома саюзаў, дзе адбываецца судовы працэс антысавецкага «права-трацкіскага блока», учора, як і ва ўсе папярэднія дні, перапоўнена: на працэсе прысутнічае звыш 500 чалавек — прадстаўнікоў рабочых і інтэлігенцыі, прадстаўнікоў дэлегацыйнага корпуса, савецкага і замежнага друку. Кіноаператары здымаюць судовы працэс для кіно.

У пачатку судовага пасяджэння старшынствуючы Ульрых пытае дзяржаўнае абвінавачанне, абарону, падсудных, ці няма яшчэ-небудзь заяў або хадзінстваў. Атрымаўшы адмоўныя адказы, старшынствуючы абвясціў судовае следства закончаным і прадастаўляе слова Дзяржаўнаму абвінавачнаў Пракурору ССР тав. Вышыньскаму.

Тав. Вышыньскі на працягу пяці гадзін гаворыць моцную, яркую прамовай, якая змяілае знішчаючы аналіз страшаных злачынстваў подлага і крывавага «права-трацкіскага блока», у спісе злачынстваў якога: азабленая барацьба супроць савецкай улады ў імя аднаўлення капіталізма, здрада сацыялістычнаму радыму, шпіянаж па заданых замежным разведкам, шкідніцтва ва ўсіх галінах сацыялістычнай гаспадаркі, забойства раду лепшых людзей нашай краіны.

Зварачваючы да суддзяў, тав. Вышыньскі гаворыць:

— Народ наш і ўсе чэсныя людзі ўсяго свету чакаюць вамага справядлівага прыгавору. Няхай-жа ваш прыгавор прыгаворыць па ўсёй нашай вялікай краіне, як зван набагу, які кліча да новых подзвігаў і да новых перамогаў. Няхай прыгаворыць ваш прыгавор, як асважваючы і ўсёчашчальнае наваўніца справядлівага савецкага пакарання.

Уся наша краіна, ад малага да старога, чакае і патрабуе аднаго: здраднікаў і шпіёнаў, прадаваўшых ворагу нашу радзіму, расстраляць, як паганых псоў!

Наш народ патрабуе аднаго: расстраляць праклятую гадзіну!

Пройдзе час. Магілы ненавісных здраднікаў зарастуць бур'янамі і чартапалахам, пакрытыя вечным прэзэрном чэсных савецкіх людзей, усёго савецкага народа.

А над намі, над нашай шчаслівай краінай паранейшаму ясна і радасна будзе звыць сваімі светлымі праменьнямі наша сонца. Наш народ будзе паранейшаму кроцьці наперад і наперад па ачышчанай ад апошняй нечысці і мёртасці мінулага дарогае на чале з нашым любімым правядыром і настаўнікам — вялікім Сталіным — наперад да камунізму!

Пракурор патрабуе для ўсіх падушных вышэйшай меры пакарання, выдзяляючы з ліку абвінавачваемых

двух: Ракоўскага і Бессонава, у адноснах якіх ён лічыць магчымым абмежавана 25 гадамі турэмнага зняволення.

Прысутныя сустракаюць патрабаванне пракурора аднадушным абароннем, якое за спенамі залы судовага пасяджэння падзяляе ўвесь вялікі савецкі народ.

На вачэрнім пасяджэнні Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда ССР 11 сакавіка атрымлівае слова член калегіі абаронцаў тав. Браудэ, які абараняе падсуднага Левіна.

Па думцы абаронцы, падсудны Левін быў прыгаворыць да змовы права-трацкіскай ачэснай выключна метадычнай пантажа і запалохвання. Левін з'яўляецца носьбітам шматлікіх адмоўных рыс, уласцівых буржуазнай інтэлігенцыі. Калі-б злодзей Ягоду зварыўся са сваімі поўдымі прапановамі да прадстаўнікоў сапраўднай савецкай інтэлігенцыі, ён атрымаў-бы адпор і быў-бы выкрыты. Ягоду ведаў, да каго звартацца. Але і Левіна яму прышлося даволі доўга «прапоўваць», перш чым удалося зрабіць яго сваім саўдзельнікам: Ягоду прымянуў да Левіна, побач з метадычна запалохвання і пантажа, таксама метады іслівасці і своеасаблівага подкупу.

Абаронца лічыць, што ў злачынствы, зробленыя Левіным, вынаваты ў першую чаргу гавары «права-трацкіскага блока». Ён хадзіць аб абавязанні жыцця свайму падабаронаму.

Член калегіі абаронцаў тав. Комадаў абараняе падсудных Плетнёва і Казакова.

Абаронца гаворыць аб утончаных метадах антысавецкай барацьбы, прымяняемых ворагамі нашай бацькаўшчыны: аб шпіянажы, шкідніцтве, тэроры. Ад выстралу з аброста ворагі савецкай краіны перайшлі да ўмярвання савецкіх дзеячоў рукамі прыгнучаных да змовы урачоў. Гэта самы каварны і люты спосаб забойства, які супроцьчы чалавечаму сазнанню, і таму асабліва моцна патрабуюць грамадскую думку.

Абаронца лічыць, што Плетнёў і Казакоў усталі на шлях такіх страшаных злачынстваў пад уплывам пагрозу Ягоды. Спаславаючыся на тое, што Дзяржаўны абвінавачнаў знайшоў магчымым прымяніць да падсудных розныя метады, абаронца тав. Комадаў просіць суд захаваць жыццё яго падабаронным.

Старшынствуючы тав. Ульрых пытае іншых падсудных, ці жадаюць яны выступіць з абарончай прамовай. Усе яны адмаўляюцца ад абарончай прамовай.

Затым суд заслухаў апошнія словы падсудных Бессонава, Грынько і Чарнова.

Наступнае судовае пасяджэнне — 12 сакавіка ў 11 гадзін раніцы.

САВЕЦКІ НАРОД АДНАДУШНА ПАТРАБУЕ РАССТРЭЛУ ФАШЫСЦКІХ БАНДЫТАЎ, ЗАБОЙЦАЎ І ЗДРАДНІКАЎ РАДЗІМЫ

ДЗЯКУЕМ НКВД, ЯКІ ВЫКРЫЎ ЗМЯІНАЕ ГНЯЗДО ШПІЁНАЎ

(З рэзалюцыі рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых менскай гарадской электрастанцыі № 2)

Працэс антысавецкага «права-трацкіскага блока» сарваў маску з фашысцкіх шпіёнаў, прэзэрных здраднікаў, гандыяўшых у замежных разведках не толькі сваімі чорнымі думкамі, але і нашай слаўнай радзімай.

Мы, рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі і служачыя, выказваем сваю пролетарскую ўдзячнасць слаўнаму вартавому рабочай дыктатуры — НКВД і генеральнаму камісару дзяржаўнай бязопаснасці тав. Ежову, якія выкрылі асінае гняздо фашысцкіх шпіёнаў і здраднікаў, арудаўшых у нашай сацыялістычнай радзіме. Разам з усім вялікім народам Саюза ССР мы шлем пракляцце тройцы прэзэрных фашысцкаму атраб'ю, прадаўшаму нашу радзіму, прабаўшаму вярнуць яе ў кабылу памеччыкам і капіталістам.

Мы патрабуем знішчэння подлогі банды фашысцкіх разведчыкаў! Мы яшчэ цясей агуртуемся вакол непераможнай большавіцкай партыі на чале з лепшым другам працоўных усёго свету таварышам Сталіным.

Брацкае прывітанне нашым слаўным наркамунаўдзельцам на чале з тав. Ежовым.

ВОРАГУ НЕ УДАСЦА ПЕРАСТУПІЦЬ НАШЫХ ГРАНІЦ

У рэзалюцыі, аднадушна прынятай мітынгам байцоў і камандзіраў наспі, дзе камісарам тав. Букін, лётчыкі, штурмані, тэхнікі, чырвонаармейцы заяўляюць:

Працэс над «права-трацкіскай блокай» подлых падпальшчыкаў ваіны раскрыла ва ўсёй амерыканскай нагаце страшаную гнуснасць гавароў права-трацкіскага гнязда атрутных гадзін. Яны марылі аднавіць капіталізм, па частках расстраляць фашызмам нашу цудоўную радзіму. Ад іх подлых рук загінулі лепшыя людзі савецкага народа.

Няма нічога, што можа быць жудасней злачынстваў бухарынскіх, рыкавых, ягод, шаранговічаў. Самымі подлымі сродкамі дзейнічала гэта банды шпіёнаў і забойцаў.

Расстрэл, ганебная смерць — адно пакаранне праклятаму звар'ю. Бязлітасна раздзіць гаду — наша аднадушнае раманне, наша патрабаванне Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда. Чырвоная Армія, увесь савецкі народ бялізасна змяіа з шляху ўсіх тых, хто паспрабуе навязаць ваіну магутнай дзяржаве працоўных — Савецкаму Саюзу.

ЗА КРОЎ НАШЫХ СЫНОЎ — СМЕРЦЬ

(З рэзалюцыі агульнага схода урачоў, сярэдняга і малодшага медперсонала 2-га менскага клінічнага гарадка)

Мы, урачы, сярэдні і малодшы медперсонал 2-га клінічнага гарадка, якія не шкадуем сваёй сілі працею над захаваннем здароўя працоўных, бязмежна абурены гнуснай тэрыстычнай дзейнасцю забойцаў — урачоў Левіна, Плетнёва, Казакова, якія скарысталі высокае званне ўрача для свайх тэрыстычных актаў.

Гэтыя фашысцкія забойцы, каты, страціўшы чалавечае аблічча, не спыніліся ні перад чым у сваім імкненні выслухіцца перад фашысцкімі гаспадарамі. На руках гэтых забойцаў сцягвалі высокае званне ўрача для свайх тэрыстычных актаў.

ПРЫСУД АДЗІН ІМ — РАССТРАЛЯЦЬ!

СЛУЦК. Няма ў акрузе лівонскага прадпрыемства, калгаса, устаноў, дзе-б у гэтыя дні не гучэў голас, поўны нянавісці да здраднікаў радзімы, шпіёнаў і забойцаў з банды Бухарына, Рыкава, Ягоды.

Калгаснікі сельгасарцелі «Інтэрв'яцыйналь», Грэскага раёна, у сваёй рэзалюцыі пішуч:

«Гэтыя нічэжныя вырвалкі чалавецтва, раздзельныя і бясчэльныя гадзіны, не пагарджалі самымі поўдымі метадымі здрады, тэрору і правакатарства, каб дабіцца паражэння нашай сацыялістычнай радзімы. Сэрцы нашы сціснуліся гневам, калі мы даведаліся, што гэтыя гады — трацкіскае зло».

КАВАРНЫЯ ЗАМЫСЛЫ ВОРАГАЎ РАСКРЫТЫ

(З рэзалюцыі схода ХАТНІХ ГАСПАДЫНЬ БЫЛОГА 13-ГА ВЫБАРЧАГА УЧАСТКА Г. МЕНСКА)

Мы, хатнія гаспадыні, выказваем сваё бязмежнае абурэнне злачынствамі дзеяннямі заклятых ворагаў савецкага народа, бандытаў Рыкава, Бухарына, Крацінскага, Шаранговіча і іншых якія злачыцца забілі Сергея Міронавіча Кірава, умярлілі таварышаў Куйбышава, Менжынскага, Максіма Горькага. Праклятыя шпіёны хадзілі аднаўляць у нас самае дарогае і любімае — нашча роднага, вялікага Сталіна. Праклятыя шайка фашысцкіх агентаў імкнулася вырваць Савецкую Беларусь з сталінскага суз'ор'я вялікага Савецкага Саюза. Але каварныя замыслы ворагаў разбіліся аб сталёвую броню слаўнага НКВД. За свае злачынствы адкілы чалавечага грамадства павіны панесці самую суровую кару — смерць.

Перад усёй краінай і таварышам Сталіным даем слова яшчэ больш павысіць рэвалюцыйную пільнасць, мапаваць абарону Савецкага Саюза. Яшчэ больш шчыльна агуртуемся вакол партыі Леніна — Сталіна, яшчэ больш умацуем сталінскі блок камуністаў і беспартыйных. У надыходзячым выбарах у Вярхоўны Совет БССР будзем прымаць самы актыўны ўдзел.

СЛАВА САВЕЦКАМ РАЗВЕДЦЫ, СЛАВА ЯЕ КІРАУНІКУ Т. ЕЖОВУ

Яшчэ вышэй узнімем рэвалюцыйную пільнасць і да канца выкроем ворагаў народа — фашысца-бухарынскае ахвасце.

Слава савецкім чэкістам, слава савецкай разведцы і не сталінскаму наркому Н. І. Ежову, які па традзіцкім жалезнага Фелікса бізлітасна выкароўвае воагаў народа!

НА НАРАДЗЕ АКТЫВА НАРКАМАСВЕТА БССР

Учора на ранішнім і вачэрнім пасяджэнні на радыі актыва наркамата асветы БССР праходзілі спрэчкі па ладладу наркома асветы т. Піваварава аб становішчы вучэбна-выхавальнай работы ў школах.

Выступіўшыя ў спрэчках настаўніцы-выдатніцы тт. Лагута (45 школа, г. Менск) і Пакоўская (г. Ваўраўск) расказалі аб вопісе свайй работы па дасягненню 100 працэнтнай паспяховасці вучняў. Удзельнікі на радыі ацэлілі вельмі задавальненні іх выступленнямі.

Таварышы Корнеў (Рагачоў), Залічонак (Гомель), Варалдін (Ваўраўск), Клецю (Бягомль), Бекавіч (Копыль) і інш. у сваіх выступленнях моцна крытыкавалі Наркамасветы за адсутнасць метадычнай дапамогі, ставілі на вырашэнне рад пытаній выкладання гісторыі, рускай, беларускай мовы, упарадкавання праграм і т. д. Тав. Іофе (Орша) заставіла ўвагу Наркамасветы на адсутнасць належнага кіраўніцтва нацыянальнымі школамі.

Апошнім у спрэчках на вачэрнім пасяджэнні з прамовай выступіў выконваючы абавязкі першага сакратара ЦК КП(б)Б тав. Волкаў. Тав. Волкаў паабязаў спыніцца на хадзе лівіднага вынікаў шкідніцтва ў галіне выкладання беларускай і асабліва рускай мовы, зварнуў асабліва ўвагу на ход падрыхтоўкі да выбараў у Вярхоўны Совет БССР і на становішча з лівіднага шкідніцтва малаліпенніцка і непісьменнасці.

Аднадушна і аднагалосна ўдзельнікі прынялі пастанову з патрабаваннем да канца знішчыць фашысцкіх наймітаў, поўных здраднікаў і забойцаў Бухарына, Рыкава, Ягоду, Крацінскага, Шаранговіча і іх падпальшчыкаў па «права-трацкіскаму блоку».

Пасля заключнага слова тав. Піваварава ўчора вечарам нарада скончыла сваю работу.

П. КАВАЛЕУ „ЕРМАК“ У ТАЛІНЕ

ЛЕНІНГРАД, 11 сакавіка. (БЕЛТА). Карэспандэнт ТАСС звязваўся сёння па телефону з Талінам і выклікаў да апарата паўпрада ССР у Эстоніі тав. Нікіціна. Тав. Нікіцін паведамаў: — 10 сакавіка ў Талін ілі папуўнення за пасяў вулгоў прыбыў ледокол «Ермак», на борту якога знаходзіцца слаўны паланіцкі. Савецкая калонія горада вітала адважных заваявальнікаў Паўночнага поўсца. Героям былі прыпаднесены вяткі.

Насельніцтва Таліна прадляе велізарную цікавасць да паланіцкаў. У парты і на прылягавых да яго вуліцах небыла натоўп людзей, прышоўшы вітаць пераможцаў Арктыкі. У паўпрада на імя тт. Паланіна, Крацінска, Шаранговіча і іх падпальшчыкаў па «права-трацкіскаму блоку».

Слава савецкім чэкістам, слава савецкай разведцы і не сталінскаму наркому Н. І. Ежову, які па традзіцкім жалезнага Фелікса бізлітасна выкароўвае воагаў народа!

У СОЎНАРКОМЕ ССР І ЦК ВКП(б) АБ ПРЫЁМКАХ ПАКРОЎСКАГА РАДЫУСА 2-Й ЧАРГІ МАСКОЎСКАГА МЕТРАПАЛІТЭНА ІМЯ Л. М. КАГАНОВІЧА

9 сакавіка гэтага года Соўнарком ССР і ЦК ВКП(б) заслухалі даклад старшыні ўрадавай камісіі тав. Сідарава па прыёмцы Пакоўскага раддыуса другой чаргі Маскоўскага метрапалітэна імя Л. М. Кагановіча.

Соўнарком ССР і ЦК ВКП(б) адначылі, што Пакоўскі раддыус другой чаргі Маскоўскага метрапалітэна пабудаван тэхнічна больш удасканаленым спосабамі, чым першая чарга. Будаванне ажыццэўлена з захаваннем даўніцтва умоў жыцця горада. Карнальных умоў жыцця горада. Карнальных умоў жыцця горада. Карнальных умоў жыцця горада.

Рух паздоў па Метрапалітэну, у сувязі з адрышчём Пакоўскага раддыуса, будзе ажыццэў

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

РАНІШНЯЕ ПАСЯДЖЭННЕ П САКАВІКА

ПРАМОВА ДЗЯРЖАУНАГА АБВІНАВАЎЦЫ — ПРАКУРОРА САЮЗА ССР ТАВ. А. Я. ВЫШЫНСКАГА*)

АСАБЛІВАСЦІ ЦЯПЕРАШНЯГА ПРАЦЭСА

Таварышы судзі, члены Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда Саюза ССР! Прыступіце да сваёй абвінавачнай прамоў па гэтай справе, уяўляючай сабой выключнае з'явішча, маючай надзвычайнае грамадска-палітычнае значэнне, я каду-бы раней за ўсё спыніць вашу ўвагу на некаторых азначальных рысах гэтай справы, на некаторых выдаючых яе асаблівасцях.

Не ў першы раз Вярхоўны Суд нашай краіны разглядае справу аб найбольшых злачынствах, накіраваных супроць добрабыту нашай радзімы, супроць нашай сацыялістычнай бальшавіцкай дзяржавы — бальшавіцкай працоўнай усяго свету. Але ці ледзь я памыліся, сказаўшы, што ўпершыню нашаму суду прыходзіцца разглядаць такую справу, як гэта, разглядаць справу аб такіх злачынствах і такіх злачынцах, як тыя, што прайшлі перад вашымі вачыма, што прайшлі перад вачыма ўсяго свету на гэтым судзе, аб такіх злачынцах, як гэтыя злачынцы, што сядзяць зараз перад вамі на лаве пасудных.

На самой справе, які судовы працэс у агульным, у сілу ўмоў класавай барацьбы і жорсткага супраціўлення справе сацыялізма з боку нашых ворагаў, прайшоў у нас за апошні час нямаля, можа параўнацца з імпэрыяльным працэсам на страўнасці, нагласці і цынізму злачынстваў, зробленых гэтымі панамі!

У якім іншым працэсе ўдалося ўскрыць і выявіць а такую сілай і глыбінёй сапраўдную прыроду гэтых злачынстваў, а такую сілай сарваць з твару яго іх каварныя маскі і паказаць усю нашу справу і ўсім чэсным людзям усяго свету зварыны твар міжнародных разбойнікаў, майстэра і ўмела накіроўваючых руку ўладзеўцы супроць нашай мірнай сацыялістычнай працы, пабулаваўшай новае, шчаслівае і раласна-квітнучае сацыялістычнае грамадства рабочых і сялян!

Ужо гэта адна акалічнасць гаворыць дастаткова ясна аб велізарным грамадска-палітычным значэнні гэтага працэса, аб тым, што даны працэс уяўляе сабой выдаючыся з'явішча, што даны працэс мае значэнне гістарычнае.

У чым заключаецца гістарычнае значэнне данага працэса? У чым заключаецца значэнне яго асаблівасці?

Пастарынае значэнне гэтага працэса заключаецца перш за ўсё ў тым, што на гэтым працэсе з выключнай дакладнасцю і дакладнасцю паказана, даказана, усталявана, што правыя, трацкісты, меншавікі, эсэры, буржуазныя нацыяналісты і так далей і таму падобна з'яўляюцца ні чым іншым, як беспрыцэпнай, безыдэйнай бандай збойчы, шпіёнаў, дыверсантаў і шкоднікаў.

Роўна год назад таварыш Сталін, аналізуючы недахопы нашай работы і ўказваючы меры ліквідацыі трацкісцкіх і іншых дзурніцкаў, гаварыў: «Два словы аб шкодніках, дыверсантах, шпіёнах і т. д. Цяпер, я думаю, ясна для ўсіх, што імпэрыялістычны шпіён і дыверсант, якім-бы флагам яны ні маскіраваліся, трацкісцкім аб бухарынскім, даўно перасталі ўжо быць палітычнай пляншай у рабочым руху, што яны ператварыліся ў беспрыцэпную і безыдэйную банду прафесійнага шкоднікаў, дыверсантаў, шпіёнаў, збойчы. Зразумела, што гэтых панюў прыдзецца грацьбі і карчаваць быццам, як ворагаў у рабочага класа, як збрэднікаў нашай радзімы. Гэта ясна і не патрабуе далейшых растлумачэнняў».

„ПРАВА-ТРАЦКІСЦКІ БЛОК“ — АГЕНТУРА ЗАМЕЖНЫХ РАЗВЕДАК

«Права-трацкісцкі блок», які сядзіць зараз на лаве пасудных, — як гэта з усёй выдавочнасцю паказала судовае следства, — гэта толькі пераважны атрад міжнароднага фашызма, гэта — збрэдныя і падпольныя збойцаў, пры дапамозе якіх арудую фашызм у розных краінах, у першую чаргу ў Іспаніі і Кітаі.

Вось чаму выкрывіць «права-трацкісцкага блока», як шпіёнскага банды, мае велізарнае значэнне не толькі для нашай сацыялістычнай рэвалюцыі, яно мае велізарнае значэнне для ўсяго міжнароднага працоўнага руху. Яно мае велізарнае значэнне для ўсёй чалавечай культуры, для барацьбы за сапраўдную дэмакратыю і свабоду народаў, для барацьбы з усімі і ўсімi падпалымі чымамі вайны, з усімі міжнароднымі правакаліямі і правакатарамі.

Вось чаму за кожным гэтага працэса з прагнутаю ўвагаю сочаць працоўныя людзі ўсёй краіны свету, асабліва ж тыя райны, дзе народ выдэе гераічную барацьбу за сваю свабоду супроць фашызма і ірмы.

Бухарын і Рыкаў, ягды і буланаў, красцінскі і роэнгольскі, ікраманы, шарангоўскі, хаджаевы і іншыя — гэта тая-ж пятыя калона, гэта той-ж ІОУМ, гэта той-ж Ку-Клукс-Клан. Гэта адзін з атрадаў фашысцкіх правакатараў і падпалых чымаў вайны, якія з'яўляюцца на міжнароднай арэне.

Разгром гэтага атрада — велікая заслуга справе міру, справе дэмакратыі, справе сапраўднай чалавечай культуры.

Прайшоў год. На прыкладзе гэтага працэса мы бачым, як глыбока праў быў таварыш Сталін у сваёй ацэнцы трацкістаў і бухарынцаў.

Трацкісты і бухарынцы, г. зн. «права-трацкісцкі блок», верхавіка якога сядзіць зараз на лаве пасудных — гэта не палітычная партыя, не палітычны дэпартамент, гэта банда крмынальных злачынцаў і не проста крмынальных злачынцаў, а злачынцаў, прадаўшыхся варажым разведкам, злачынцаў, якіх нявак крмынальнікі трыруюць, як самых падрых, самых алопных, прэзэрных, самых растлывых і растлывых.

Так называемы «права-трацкісцкі блок» — гэта арганізацыя шпіянажу, дыверсій, шкодніцтва, палітычных збойстваў і распродажу сваёй радзімы ворагам.

У блоку няма нічога ідэйнага, нічога так сказаць, «духоўнага», нічога ідэалагічнага. Што калісьці ў якойсьці меры ў некаторых з удзельнікаў гэтага блока было, то даўным даўно разгублена, страчана, даўным даўно знікла, спарэхнела ў смуродным, агідным шпіёнскім падполлі.

Праўда, некаторыя з пасудных, асабліва пасудны Бухарын, рабілі на гэтым працэсе не раз спробы захаваць, як гаворыць французскі, лобную міну пры дрэннай ігры, прыняць выгляд «ідэйных» людзей, прыкрыць сваю бандажную крмынальную дэкарацыю ўсякага роду «філасофскімі», «ідэалагічнымі» і т. п. разгаворамі.

Бухарын прабаваў тут увесць кашмар сваёй гнуснай злачынстваў авесці да нейкіх «ідэйных установак», аб якіх ён прабаваў гаварыць доўгія напшычаныя прамоўны. Бухарын гаварыў тут аб падзяленні працы ў гэтай шпіёнска-шкодніцкай арганізацыі, аб якіхсьці «ідэйных» арганізацыях, аб нейкай «ідэйнай арганізацыі», хаця — дадаваў ён — ідэйнай арганізацыі на кулацтва.

Схоплены за руку, злоўлены з палічным Бухарын заклікае ў светлі смага Гегеля, кідаецца ў нотры лінгвістыкі, філалогіі і рыторыкі, мармома нейкія вучоныя словы, толькі-б як-небудзь замесці сляды. Але ён не вытрымлівае і свой вучона-бредавы лепет заканчвае прызнаннем:

«Мы ўсе ператварыліся ў лютых контррэвалюцыянераў, у збрэднікаў сацыялістычнай радзімы, мы ператварыліся ў шпіёнаў, тэарыстаў, рэстаўратараў капіталізма. Мы пайшлі на прадажніцтва, злачынства, збрэду. Мы ператварыліся ў паўстанцы атрад, арганізоўвалі тэарыстычныя групы, займаліся шкодніцтвам, хацелі апракныць саветскую ўладу пролетарыята».

Бухарын да гэтага треба было дадаць: «Мы ператварыліся ў палітэсвае аддзяленне анона-германскай разведкі, мы ператварыліся ў бессаронных гандліроў радзімы».

Блок — гэта арганізацыя замежных разведкаў. Члены блока і яго кіраўнікі накітакт Троцкага, які не сядзіць тут на лаве пасудных, Бухарына, Рыкава, Ягды, Красцінскага, Роэнгольска і ралданы яго члены накітакт Бубарэва, Максімава-Дзікоўскага і іншых — гэта рабы гэтых разведкаў, гэта нявольнікі сваёй гаспадары.

Філасофія і шпіянаж, філасофія і шкодніцтва, філасофія і дыверсій, філасофія і збойствы — які гоніць і злачынства — дзве рэчы несумяшальныя.

Я не ведаю іншых прыкладаў, — гэта першы ў гісторыі прыклад таго, які шпіён і збойца арудую філасофіяй, як тэацучым ішклом, каб запарашчыць сваёй афары вочы перад тым, як размазваць ён галаву разбойніцкім кісянім!

Выключнае значэнне гэтага працэса, аднак, не абмяжоўваецца сказаным. Тут, на лаве пасудных, сядзіць не адна яка-небудзь антысавецкая група, арганізацыя не адной яка-небудзь замежнай разведкі. Тут, на лаве пасудных, сядзіць цэлы рад антысавецкіх груп, уяўляючых сабой арганізацыю разведкаў цалага раду варажых да СССР замежных дзяржаў.

У гэтай справе зважалі астагі ўсіх антысавецкіх сіл, груп і арганізацыяў, зважалі, як крайней меры, як гэта з дакладнасцю ўстаноўлена судовам следствам, чатыры замежныя разведкі: японская, германская, польская і англійская і, зразумела, усе іншыя замежныя разведкі, якія падтрымліваюць з указанымі разведкамі прыняцельскі, так называемы, аператыўны кантакт.

На самой справе, калі гаварыць аб Троцкім, то яго сувязь з Гестапа была выключна даказана ўжо на працэсах трацкіска-яноўскага тэарыстычна-аганізацыйнага цэнтру ў студзені 1937 года. Цяпер-жа даказана, што яго сувязі з нямецкай палітычнай арганізацыяй і разведкамі іншых краін адносяцца да значна большы раніята перыяду часу, што Троцкі быў звязан з германскай разведкай ужо з 1921 г.

Аб гэтым зусім дакладна паказаў Красцінскі на імпэрыяльным судовым працэсе. Цяпер даказана, што Троцкі быў звязан з англійскай разведкай «Інтэліджэнс-Сервіс» з 1926 года. Аб гэтым дакладна паказаў — і гэта даказана, — абвінавачваемы Ракоўскі. Увесць блок на чале з Троцкім падлам складваўся з адных замежных шпіёнаў і парокі ахранікаў.

Бухарын і Рыкаў праз сваё саудзельніцкае былі звязаны з радам замежных разведкаў, якіх яны сістэматычна абслугоўвалі.

Ягды, як муміа, быў аблецен германскімі, японскімі і польскімі шпіёнамі, якіх ён не толькі прыкрываў, як гэта ён сам тут прымаў, але праз якіх

тут, што гэта яны, правыя, капіталістычныя падпалыя, узброены трацкім «духоўнаю» аброям тэоры рэстаўрацыі капіталізма.

Аб якіх «тэоры» гаворыць Бухарын, гэты прахонны палітычны плут і адзін з бундэрых арганізатараў замежнага шпіянажу супроць СССР? Як

тут, што гэта яны, правыя, капіталістычныя падпалыя, узброены трацкім «духоўнаю» аброям тэоры рэстаўрацыі капіталізма.

Ад першых дзён велікага Кастрычніка да бліскучых дзён найвышэйшай і гістарычных эпох — эпохі Сталінскай Канстытуцыі — малаяя рэспубліка саветы ў выхадзіць з агню класавога нападў эксплаататараў і іх палітычнай арганізацыі — трацкістаў, меншавікоў, эсэраў, бухарынцаў, яноўскаў, мусаватністаў, дамнакоў, грузінаў, уабекікаў і іншых напшычальнікаў, чорнасопнаў, белгавардэянаў, казэтаў, палюў, кулакоў і т. д. і т. п.

Гэты працэс ішчэ раз нам напамінуў, і пры тым напаміну ў набывалай сілай і вострыя, што два светы стаць, як непрымырны і смяротныя ворагі адзін перад адным — свет капіталізма і свет сацыялізма.

На небяспеку для справы сацыялізма ў СССР капіталістычнага акружэння не раз зварачалі нашу ўвагу нашы настаўнікі Ленін і Сталін.

На VIII з'ездзе РКП(б) у сакавіну 1919 года Ленін гаварыў:

«Мы жывем не толькі ў дзяржаве, але і ў сістэме дзяржавы, і існаванне Саветскай рэспублікі лобач з імперыялістычнай дзяржавамі працяглы час нямыслима. Урашце або адно, або другое пераможэ. А пакуль гэты канец надыйдзе, рад самых жаліхвых сутычак паміж Саветскай рэспублікай і буржуазнымі дзяржавамі немаяучы» (т. XXIV, стар. 122).

«Траба памятаць, — вучыў Ленін, — што ад усякага напшычца мы заўвадзім на валаску» (т. XXIV, стар. 117).

Таварыш Сталін гэтымі днямі ішчэ раз напамінуў нам аб капіталістычным акружэнні.

«На самой справе, — пісаў таварыш Сталін у сваім гістарычным адрыве тав. Іванову, — было-б смейна і гупна закрываць вочы на факт капіталістычнага акружэння і думаць, што нашы ўнешнія ворагі, напрыклад, фашызм, не паспрабуюць пры выпадку зрабіць на СССР ваенны напад. Так могуць думаць толькі слепыя бахвалы або скрытыя ворагі, якія жадаюць успніць народ. Не менш смейным было-б адмаўляць, што ў выпадку малейшага поспеху ваеннай інтэрвенцыі інтэрвенцыі паспрабуюць разбурыць у азначаных ім раёнах саветскі лад і аднавіць буржуазны лад. Хіба Дэвікін або Калчак не аднаўлялі ў азначаных ім раёнах буржуазны лад? Чым фашызм лепш Дэвікіна або Калчак? Адмаўляць небяспеку ваеннай інтэрвенцыі і спроб рэстаўрацыі пры існаванні капіталістычнага акружэння могуць толькі галавалы або скрытыя ворагі, якія жадаюць прыкрыць бахвалствам сваю варажасць і стараюцца дэмабілізаваць народ».

На поспех інтэрвенцыі на працягу раду год спалізаліся нашы ворагі, арганізоўваючы і патхняючы на барацьбу з саветскай уладай розныя антысавецкія групы ўнутры СССР, разлічваючы пры дапамозе гэтых груп ажыццявіць свой разбойніцкі замысел. Ні адна колькі-небудзь сур'ёзная змова супроць саветскай улады ў СССР не абыхалася без прамога і самага актыўнага ўдзелу ў ёй замежных капіталістаў і ваяшчынаў.

У 1921 годзе Ленін нас папярэджаў: «Мы акружаны сусветнай буржуазіяй, якая карауліць кожную мінуту хвістна, каб вярнуць сваё, каб аднавіць памешчыкаў і буржуазію» (т. XXVI, стар. 348).

Таварыш Сталін настольна напамінае нам аб небяспечным капіталістычнага акружэнні, даказвае, што «супраціўленне адмысловых класаў нашай краіны адбываецца не ізалявана ад унешняга свету, а сустрэкае падтрыманне з боку капіталістычнага акружэння» («Пытанні Ленінізма», стар. 388).

Вядома, што і шахціны і промпартыіны не толькі займаліся шкодніцтвам і рыхтавалі на выпадак ваіны дыверсійныя акты, але сістэматычна вялі шпіёнскую работу, прычым, як гэта выветлілася па справе «Промпартыі», для вядзення гэтай шпіёнскай работы Рамзін арганізаваў нават асобую камісію пад старшынствам шкодніка прафесара Асадчага, які быў у той час намеснікам старшыні Дзяржаплана. У праграме «Промпартыі» Мацвеева ўвага на дыверсіях у Маскве, Ленінградзе, Данбасе, на Урале шпыхам узяваў мастоў, псаваляла чыгуначных пуцей, урываў электрастанцыі, спыняла заводы і фабрыкі.

Хіба не ад дывальскай работе замежных разведкаў у нашай краіне гаворыць і справа англійскіх інжынераў Тартона, Макдальда і іншых, выкры-

тых у 1933 годзе агентаў «Інтэліджэнс-Сервіс», арганізатараў шкодніцтва і дыверсій на некаторых нашых электрастанцыях, людзей падрыхтоўваўшых аперныя пункты для надыходзячай інтэрвенцыі?

Хіба не аб тым-жа, нарэшце, гавораў апошнія судовы працэс 1931-1937 гадоў, якія выкрылі страўныя злачынствы шпіёнска-тэарыстычных трацкістаў, яноўскаў і іншых антысавецкіх элементаў, стаўшых на службу замежным палітычным ахранам, ператварыўшыхся ў шпіёнскую і дыверсійна-тэарыстычную арганізацыю лавы ахраны? Так, так, аб гэтым з поўнай пераканаўчасцю гавораць, крычач кашмарнае злачынствы гэтых бандыцкіх шаек, зніччаных па прыгаварах нашага саветскага суда.

Гэта-ж поўнасцю паказаў і цяперашні судовы працэс, галоўнымі «геронамі» якога з'яўляюцца арганізатары і нахніцелі «права-трацкіскага блока», выкрытыя як заваранельны ворагі сацыялізма, нашай радзімы, нашага народа.

Гэты працэс падводзіць вынік барацьбы супроць саветскай дзяржавы і партыі Леніна—Сталіна людзей, якіх, як гэта з выключнай яркасцю і пераканаўчасцю даказала судовае следства, усё сваё жыццё хадзілі пад маскай, якія пачалі гату барацьбу задоўга да імпэрыяльнага часу, які, пад прыкрыццём громкіх правакатарскіх фраз, служылі не рэвалюцыі і пролетарыату, а контррэвалюцыі і буржуазіі, якія апукавалі партыю, саветскую ўладу, каб зручнай рабіць сваю чорную справу зрады, каб далей аставіцца невыкрытымі.

Прэзэрныя злачынствы шпыхам апукавання, крывадушша і дзурніцтва сумелі алтэрмінаваць да апошняга часу галаву свайго выкрыцця. Але галава гэта настала, і злачынцы выкрыты, выкрыты поўнасцю і да канца.

Маска сарвана. Іх сапраўдны твар, іх сапраўднае аблічча ясна ішчэ кожнаму. Кожнаму ясны і іх ганебныя справы, як ясны іх нічэжны, ганебны лёс.

Цяперашні працэс поўнасцю і да канца выкрыў варажыя іх фашысцкую арганізацыю, не толькі трацкістаў, але і бухарынцаў, на працягу доўгага часу майстэрска маскіраваўшыхся, майстэрска унікаючы свайго выкрыцця, як збойцаў, шпіёнаў і правакатараў.

Цяпер гэтацтва выветлілася ўвесць працэс гэтага іх ператварэння ў контррэвалюцыяную шайку, ператварэння намеццінага ўжо даўно і неаднарадова выкрытага нашай партыяй і асабіста таварышам Сталіным.

Пачаўшы ў 1918 годзе са змовы супроць Леніна, які гаворыць саветскага ўрада, падняўшы ў 1918 годзе сваю злачынчую руку на Леніна, ці мог кончыць Бухарын інакш, чым кончыў зараз, — гэтай ганейнай лавай пасудных, чакачы суровага, але справядлівага суда саветскага народа, з праўдлівым вымаўляючага зараз гэта неавінае імя!

Пачаўшы са знахарскай «тэорыі» аб мірным урастанні кулакоў у сацыялізм, вядучы ўсе гэтыя апошнія дзесяць год падпольную барацьбу з партыяй і саветскім народам, ці мог інакш кончыць сваю палітычную кар'еру Бухарын, чым ён яе канчае, зрыўваючыся і фігураючы нават зараз на парозе свайго, можа быць, апошняга, смяротнага гадзінні!

На XVI з'ездзе партыі ў 1930 годзе таварыш Сталін, выкрываючы днаісцтва гэтых трацкістаў, указваў, што гэтай днаісцтва «...тлумачыцца той факт, што сваё «спадзяванне, быццам-бы, атая супроць правых ухілістаў трацкістаў» (гэта капітулянтства пад маскай) «звычайна ўвечнае блонкам з імі, як з капітулянтамі без маскі».

Трацкісты і правыя — гэта капітулянты. Адны капітуляты пад маскай істэрыйных, правакатарскіх, «рэвалюцыяных» фраз, другія — капітуляты без маскі.

Чым тлумачыцца гэта святштва пайчы трацкістаў і правых, іх пастаяннае пгаценне аднаго да другога, пастаяннае шуканне «блокаў», нарэшце, наўвесь гэтых блокаў на розных этапах іх барацьбы супроць партыі, саветскай дзяржавы і сацыялістычнага будаўніцтва?

Гэта, зразумела, тлумачыцца перш за ўсё агульнаю сацыялістычнай база трацкістаў і правых. Гэта тлумачыцца тым, што і трацкісты, і правыя адлюстроўваюць даўленне капіталістычных элементаў, якіх супраціўляюцца поспехам сацыялізма, не зброючыя мірна і ціха ўходзіць у гістарычны спяны.

Гэта тлумачыцца, як мы ведаем цяпер, тым, што і адны і другія дзевічалі па загаду адных і тых-жа гаспадароў, якіх сядзіць у гештабах і разведках варажых да СССР замежных дзяржаў.

Трацкісты і бухарынцы ўжо многа год назад апынуліся ў лагеры контррэвалюцыі. Трацкізм і правыя ператварыліся ўжо многа год таму назад у збройнасць буржуазнай контррэвалюцыі. Трацкісты і правыя сьвабодна ўжо на працягу многіх год контррэвалюцыяную буржуазную аброя для барацьбы з саветскай дзяржавай. Трацкісты і правыя робяць адну і тую-ж чорную справу зрады.

Факты ўстаноўленыя з поўнай беспрыцэпнасцю як непазбежнасць і натуральнасць блока, заключанага правымі і трацкістамі, так і ператварэнне гэтага блока ў арганізацыю замежных фашысцкіх разведкаў.

(Працяг на 3-й стар.)

*) Скарачанае стэнаграма.

Бухарын і Рыкаў праз сваё саудзельніцкае былі звязаны з радам замежных разведкаў, якіх яны сістэматычна абслугоўвалі.

Ягды, як муміа, быў аблецен германскімі, японскімі і польскімі шпіёнамі, якіх ён не толькі прыкрываў, як гэта ён сам тут прымаў, але праз якіх

тут, што гэта яны, правыя, капіталістычныя падпалыя, узброены трацкім «духоўнаю» аброям тэоры рэстаўрацыі капіталізма.

Ад першых дзён велікага Кастрычніка да бліскучых дзён найвышэйшай і гістарычных эпох — эпохі Сталінскай Канстытуцыі — малаяя рэспубліка саветы ў выхадзіць з агню класавога нападў эксплаататараў і іх палітычнай арганізацыі — трацкістаў, меншавікоў, эсэраў, бухарынцаў, яноўскаў, мусаватністаў, дамнакоў, грузінаў, уабекікаў і іншых напшычальнікаў, чорнасопнаў, белгавардэянаў, казэтаў, палюў, кулакоў і т. д. і т. п.

Гэты працэс ішчэ раз нам напамінуў, і пры тым напаміну ў набывалай сілай і вострыя, што два светы стаць, як непрымырны і смяротныя ворагі адзін перад адным — свет капіталізма і свет сацыялізма.

На небяспеку для справы сацыялізма ў СССР капіталістычнага акружэння не раз зварачалі нашу ўвагу нашы настаўнікі Ленін і Сталін.

ПРАЦЭС АНТЫСОВЕЦКАГА „ПРАВА-ТРАЦКІСЦКАГА БЛОКА“

ПРАМОВА ДЗЯРЖАЎНАГА АБВІНАВАЎЦЫ—ПРАКУРОРА САЮЗА ССР ТАВ. А. Я. ВЫШЫНСКАГА*)

(П Р А Ц Я Г)

ЯК ЗМАГАЛІСЯ ПРАВА-ТРАЦКІСТЫ СУПРОЦЬ В. І. ЛЕНІНА, СУПРОЦЬ СПРАВЫ СОЦЫЯЛІЗМА

Як змагаліся трацкісты і зноўеўшы супроць Леніна, супроць сацыялізма, супроць гераічных намаганняў пролетарскай рэвалюцыі пабудавачы ў СССР новае сацыялістычнае грамадства, — паказалі а вычарпальнай пэўнасці два пачынаючыя судовыя працэсы на прыкладзе Пятакова, Зіноўева, Каменева, Радзюка, Смірнова і іншых.

Я хацеў бы зараз напамінаць некаторыя факты, характэрныя для гэтага пункту гледжання пазіцыі і паводзіны некаторых гераічных пачынаючых працаў і ў першую чаргу пачынаючых Бухарына і Рыкава.

Некалькі кароткіх давадак.

1909 год — Бухарын далучаецца да адвакатаў.

1914—1917 гг. (перыяд імперыялістычнай вайны) — Бухарын «левы камуніст», адмаўляе праграму-мінімум, выдэкараваў супроць Леніна.

1914 год — ён носіцца з планам выдання ўласнай газеты, працягваючы так званы «большэвіцкі друк», левіцкаму друку.

Вясна 1915 года — Бухарын траціст. На Бернскай канферэнцыі ён выступае супроць лозунга грамадзянскай вайны, за адзінаства і трацкіска-мэнашкінскага «Набам словам». Ленін піша артыкул «Аб нацыянальнай гордаці некараваў», Бухарын траціст гэта як праўдзіннае сацыял-патрыятызма.

Восень 1915 года — Бухарын выступае з тэзісамі, адраджаючымі права нацыі на самавызначэнне.

Люты 1916 года — Бухарын салідарыцца з поўнаархіячнай праграмай галавіцкіх левых сацыял-демакратаў.

У 1916 годзе Бухарын выступае ў журнале «Інтернацыянальнае моладзе» з анархічным, антыленінскім поглядам на пытанне аб дзяржаве, супроць дыктатуры пролетарыята.

У артыкуле «Міровое хваляненне і імперыялізм» (1915 г.) Бухарын адкрыта абраўнае трацкісці тэзіс аб тым, што разразненне выступленняў пролетарыята асобных краін перамагчы не могуць. Інакш кажучы, як гаварыў Ленін, бухарын аддаваў сацыялізм... «да грэчаскіх каледж, г. зн. да «нікіі» (Ленін, т. XIX, стар. 221). Владзімір Ільіч пісаў аб ім у 1916 годзе, што ён — Бухарын «(1) лаварыў да плітка і (2) у палітыцы д'явольска нубітоўніў» (Ленін, т. XXIX, стар. 229).

«Вайна, — пісаў Ленін, — штурхнула яго да ідэй поўнаархіячнасці. На нарадзе, выноснай бернскай рэвалюцыі (вясна 1915 г.), ён даў тэзісы... — верх недаручнасці; срам; поўнаархіязм».

У 1916 годзе, як я ўжо сказаў, у журнале «Інтернацыянальнае моладзе» Бухарын развіваў анарха-сідыкалістычныя мыслі аб прышпываў варожасці пролетарыята да дзяржавы, аб узарыве ускай дзяржавы.

У выніку, праз год пасля смерці В. І. Леніна, Бухарын выступіў з наглядным сфідэрантам, што ў гэтым пытанні памыліўся не ён, Бухарын, а Ленін.

1916—1917 гг. — Бухарын разам з Троцкім рэдагуе трацкісцкую газету «Новы мір» (Нью-Ёрк), у якой адмаўляе магчымасць перамогі сацыялізма ў адной краіне.

1917 год — на VI з'ездзе партыі Бухарын выступае з трацкіскай схемай. У дні Кастрычніка зноў і зноў адстае ад партыі змагаючыся за зрыў Брэскага міру.

1918 год — VIII з'езд партыі — Бухарын зноў выступае супроць прызначэння права нацыі на самавызначэнне.

Далей ідуць IX, X з'езды партыі, дзе Бухарын называе вядзе «сваё» лінію, накіраваную супроць партыі, супроць Леніна, супроць Сталіна.

У 1921 годзе Бухарын у інтарэсах Троцкага займае пазіцыю бубера, адраджаючы ў яго, па выразу Леніна, «буферны карасі».

У антыленінскай фракцыі Бухарын выступае разам з Сербраковым, Радзюкам, Крэсінінскім, Пятаковым і іншымі трацкістамі.

Начэц 1920 года — пачаткі 1921 года — ідэя дыскусія аб пераходзе да новай эканамічнай палітыкі. Бухарын выступае ў ролі «буфера», затым поўнасцю пераходзіць на пазіцыі Троцкага. А на X з'ездзе заяўляе, што «рэспубліка нішчы на валаску».

У 1922 годзе Ленін грюміць Бухарына за яго спробу сарваць маналогію на агульнай галова. Ленін прама вышэняга Бухарына, як спекуланта, дробячымае Бухарына, як абаронцу інтарэсаў нага буржуа, як абаронцу інтарэсаў кулацкай верхавіні селянства. (Ленін, кулацкай верхавіні селянства. (Ленін, т. XXVII, стар. 381).

У 1923—24 гг. Бухарын блажыруецца а Каменевым і Зіноўевым супроць таварыша Сталіна.

1925 г. — кулацкі лозунг Бухарына «Убагацяйцеся».

1928 г. — Бухарын заяўляе на пленуме ЦК партыі аб адсутнасці рознагалоссяў з партыяй і адначасова вядзе перагаворы і ўступае ў тайны змовы з Каменевым. Піша «Заметні эканаміста».

1929 г. — Бухарын у «Правдзе» заяўляе аб памылкасці сваіх поглядаў. Цяпер на судзе ён кажаў, што і гэта быў тактычны маневр, што і тады ў 1929 г. ён таксама хлусіў. Бо якраз у гэты час афармлялася надольная арганізацыя, якая са зброй у руках стала выступаць супроць сацыялізму.

Каб не быць галаслоўным, я напомяну вам паказанні Бухарына, Рыкава, нарэшце, Іванова аб тым, як Бухарын распісваў барышчы на Паўночным Каўказе, як праз сваёго вучня і падручнага ў гэтай справе Сілкова ён арганізоўваў кулацкія паўстанні супроць сацыялізму, як і сам уладзеўся ў Якавенка ў Сібір, як ім усім удалося справіваць кулацкае паўстанне ў Вікарскім акрузе і іншых месцах. Напомяну, што ў гэты-ж самы час Бухарын, выступаючы ў друку, гаварыў «Правдзе» усе намаганні да таго, каб разам з усеі партыяй павесці рашучую барацьбу супроць усіх ухілаў» Бухарын хлусіў і тут.

15 снежня 1929 года Бухарын амшчае ў «Правдзе» артыкул, у якім якога пералічае і асуджае свае памылкі. І ў той-жа самы час ён вядзе падпольныя разгаворы з Каменевым.

Ён заключыў блок са злейшымі, выкрэтым ворагамі большэвізма, толькі што ў лістападзе 1927 года выступіўшы супроць сацыялізму ў адным з выданняў сацыялісцкай газеты на вуліцы Маевы і Ленінград.

У 1930 годзе Бухарын зноў падае заяву ў ЦК і прымае свае памылкі. А на справе, вы чулі а паказанні Бухарына, на справе ён іменна ў гэты час вёў перагаворы з Семёнавым аб арганізацыі тэрактываў, актываў супроць кіраўнікоў нашай партыі і ўрада.

У студзені 1933 года Бухарын на аб'яднаным пленуме ЦК і ЦКК ВКП(б) («Правда», № 14) выступае а прамавай, у якой патрабуе суровай расправы з групой А. П. Смірнова, гаворыць аб сваёй права-апартысцкай, зусім няправільнай агульнапалітычнай ўстаноўцы, аб сваёй віне перад партыяй, яе кіраўніцтвам, перад Цэнтральным Камітэтам партыі, перад рабочымі класам і краінай.

А на справе гэта быў першы год афармлення «права-трацкіскага блока», які прыступіў да выканання такіх задань, як тэрор, шпіянаж, дыверсіі, шпіёнства, здрада радзіме, адражэнне ад ССР нацыянальных рэспублік.

Пачаткі 1934 года — XVII з'езд партыі — выступленне Бухарына, у якім ён адабрае «бязлітасны разгром усіх апазіцый і правай апазіцыі, як галоўнай небяспекі, г. зн. той самай групы, да якой я калісьці належыў».

А ў гэты-ж час мабілізе ўсе сілы для таго, каб узмацніць злучэння дзеяні сваёй групы, якая ператварылася ўжо ў групу сапраўдных шпіёнаў, забойцаў, разведчыкаў.

Пачаткі 1936 года — Бухарын ў артыкуле ў «Известиях» абазваў рускі народ «нацыяй абломовых». У нумары «Известий» ад 14 лютага 1936 года Бухарын заяўляе аб памылкасці гэтага свайго сфідэранта.

Такі Бухарын — гэта крывадушная, ліжывая, хітрая натура. Гэта благодзеіна-драпежны і шапоўна злы чалавек, гэта, як гаварыў Максім Горкі пра аднаго з гераюў з галерыі «былых людзей», — «спрачлятая сумесь лісіны і свінні».

Не лепш і іншыя — таксама «героі». Падсудны Рыкаў. Да ўступлення ў партыю большэвіцкай Рыкаў уваходзіў у Саратава ў аб'яднаную партыю эсэраў і сацыял-демакратаў.

1909—1911 гг. — Рыкаў поўтраціст, поўліквідатар.

У перыяд Красавіцкай канферэнцыі Рыкаў і Каменеву за аб'яднанне «жывых сіл» рэвалюцыянальнай дэмакратыі, г. зн. за саюз з эсэрамі і мэнашкінкамі.

У настрэчніку 1917 года разам з Каменевым, Зіноўевым Рыкаў дэзертыруе.

У снежні 1917 года Рыкаў каржае аб стрываласці сацыялізму, гаворыць, што «не можа ўтрымацца чыста большэвіцкая ўлада ў адсталяй краіне ў той час, як у Еўропе не адбылася сацыялістычная рэвалюцыя».

У 1920 годзе Рыкаў з сапраўдыма выступае супроць Леніна, за калегіяльнасць.

Рыкаў супроць левіцкага плана ГОЭЛРО, ён пагару з галавой і абывальчым «рагалімам», пагару па-вучы ў рупіне (як пісаў аб ім тады В. І. Ленін у таварыш Сталін).

А потым? Потым 1928, 1929, 1932 гг. — блок, цэнтры, змовы, здрада.

Іншыя абвінавачванья не лепш. Усе стары трацкіст і германскі шпіён Крэсінінскі, пачаўшы сваю зпадніцкую кар'еру лічы пры жыцці Владзіміра Ільіча Леніна Крэсінінскі перадае шпіёнскія весткі нямецкай разведцы і атрымлівае штогод на 250.000 марак золатам ад германскага рэйхсэра ў карысць падпольнай трацкіскай работы. Усе такія-ж мадэры, трацкіст Розенгольц, які быў германскім шпіёнам з 1923 г. і англійскім шпіёнам з 1926 г.

ЗМОВА СУПРОЦЬ В. І. ЛЕНІНА У 1918 ГОДЗЕ

Я лічу неабходным каротка спыніцца на меўшым тут месца даследаванні акалічнасці змовы супроць Владзіміра Ільіча Леніна ў 1918 годзе.

І на папярэднім следстве і на судзе Бухарын прабаваў усяляк адраджацца ад 1918 года, ухіляў ад адказнасці перад гісторыяй, перад рабочым класам, перад усім чэсным чалавечым застрашанае ачынства, арганізаванае Бухарыным разам з Троцкім і яго групай эсэрамі, разам з Троцкім і яго групай і часткова ажыццэўленае.

Траба ўспомніць факты, абстаноўку і ўмовы 1918 года, каб на дастойнаму апазіць ужо глыбіню алегкага значэнства Троцкага і Бухарына супроць рэвалюцыі, ужо глыбіню іх здрадніцтва!

1918 год. Маладая сацыялісцкая рэспубліка напружае ўсе свае сілы, каб перамагчы гіганцкай труднасці, якія сталі на яе шляху да сацыялізму і замацавання перамогі сацыялістычнай рэвалюцыі.

У гэтых умовах барацьба за мір з'яўлялася барацьбой за ўсё будучыню пролетарскай рэвалюцыі, дзе якой быў у літаральным сэнсе гэтага слова паўстанне на карту.

У гэтых умовах пытанне аб вайне і міры зводзілася па сутнасці да аднаго пытанні — быць ці не быць сацыялісцкай, сацыялісцкай дзяржаве, сацыялісцкай краіне.

Геніяльна левіцкая стратэгія вырашала гэтае пытанне станоўча. Гісторыя пацвердзіла правільнасць гэтага рашэння. Яна сказала «быць».

Леніным вучыць не толькі майстэрству наступлення, але і майстэрству адступлення.

«Нельга, — пісаў Ленін, — перамагчы, не навуцыміся правільнаму наступленню і правільнаму адступленню» (Т. XXV, стар. 177).

Таварыш Сталін на гэтым поведзе гаварыў:

«Мэта такой стратэгіі — выйграць час, разлажыць праціўніка і накіраваць сілы для пераходу потым у наступленне».

Узорам такой стратэгіі можна лічыць заключэнне Брэскага міру, даўмага партыі магчымасць выйграць час, акарэктаваць сутычкі ў лагерах імперыялізма, разлажыць сілы праціўніка, захаваць за сабой сямліна і накіраваць сілы для таго, каб падрыхтаваць наступленне на Калчакі і Дзенікіна».

Гэтая стратэгія, геніяльная стратэгія Леніна—Сталіна, поўнасцю сабе апраўдала. Яна выравала для новай Расіі і сацыялісцкай ўрада ад неміжучай гібелі.

У 1924 годзе таварыш Сталін напомянуў на гэтым поведзе:

«Цяпер нават апошні дурань бычыць, — гаварыў Ленін прае тры годны пасля Брэскага міру, — «што «Брэсцкі мір» быў уступкай, умяшчальнай насірадаўшай сілы міжнароднага імперыялізма» (Штыльман Ленінама, стар. 57).

Вядома, што Троцкі і Бухарын са сваімі прыкіднікамі ўсяляк стараліся сарваць Брэсцкі мір.

Троцкі і «левыя» эсэры, пры перагаворах з генералам Гофманам, влілі сабе, як правакатары, «левыя камуністы» на чале з Бухарыным рвалі і мяталі супроць мірнай палітыкі сацыялісцкага ўрада на чале з Леніным, Сталіным і Свердловым, патрабуючы разрыву перагавораў і аб'яднення рэвалюцыянальнай вайны».

Сваімі хлесткімі і, па сутнасці, справы правакатарскімі прамовамі і лозунгамі, бухарынцы і трацкісты прабаваўі збыць нашу партыю з левіцкага шляху.

Нават на папярэднім следстве ў паказаных ад 2 чэрвеня 1937 года Бухарын прабаваў ухіляць сапраўдны характар свай барышчы ў перыяд Брэскага міру супроць Леніна, як галавы сацыялісцкай дзяржавы.

Следства ўстанавіла, і я лічу неабходным гэта вам тут напомяніць, таварышы судзі, ў поўным аб'ёме, што ў 1918 годзе, непасрэдна следам за Кастрычніцкай рэвалюцыяй, у перыяд заключэння Брэскага міру, Бухарын і яго група так называемых «левых камуністаў» і Троцкі з яго групай, сумесна з «левымі» эсэрамі, арганізавалі змову супроць Леніна, як галавы сацыялісцкага ўрада.

Бухарын і іншыя змоўшчыкі, як гэта вядзецца з матэрыялаў следства, мелі сваёй мэтай сарваць Брэсцкі мір, звергнуць сацыялісцкі ўрад, арыштаваць і забіць Леніна, Сталіна і Свердлову, і сфармаваць новы ўрад з бухарынцаў, якія талі для мааскрэпкі называлі сябе «левымі камуністамі», трацкістаў і з «левых» эсэраў.

Мы памятаем сведкаў, якія прайшлі перад судом, добра памятаем іх паказанні, мы іх бачылі, мы іх чулі. Мы памятаем, як цяжкім сьвіном падлілі іх словы на галаву Бухарына, падлілі цэля правакатарскай барацьбы супроць левіцкага Савета Народных Камісарыяў, Бухарына — арганізатара, як гэта з поўнай вядомасцю ўстаноўлена і судовам следствам, змовы і паўстання супроць сацыялісцкай дзяржавы, падбухторчыка да забойства кіраўнікоў сацыялісцкага ўрада таварышаў Леніна, Сталіна і Свердлову.

Мы памятаем тут паказанні Камкова, Камкоў — аднаго з вільнейшых кіраўнікоў ЦК партыі «левых» эсэраў. Камкоў паказаў, што ён з Бухарыным вёў разгавор у 1918 годзе па пытанню аб Брэсцкім міры, што барацьба, па словах Бухарына, прымае на гэтым пытанню надзвычай вострыя формы. Бухарын гаварыў Камкову аб

вострых формах, аб тым, што дэбаты рушыць у раллах левых камуністаў, пытанне аб стварэнні новага ўрада. Пры гэтым, сказаў Камкоў, Бухарын назваў Пятакова як магчымага кандыдата ў кіраўнікі новага ўрада і заявіў, што сама змена ўрада мыліцца шляхам арышту ўсяго сацыялісцкага ўрада на чале з Леніным.

Бухарын гэта не адмаўляў. Але Бухарын адраджаўся ад плана забойства нашых правадзроў.

Які ён прадастаў у сваё апраўданне доказы па гэтым пытанню? Ніякіх, апрача голага адмаўлення. Яго выкрывала тут Якаўлева, яго выкрываў тут Осінскі, яго выкрываў тут Маншэў, яго выкрываў тут Карэлін.

Бухарын адмаўляе. Але нельга-на самой справе лічыць за аргумент нічым не матываванае адмаўленне, тым больш, што гэта адмаўленне супярэчыць самой логіцы рэчаў.

Калі-б гэтага факта — плана забойства Леніна, Сталіна і Свердлову — не было, то навошта-б патрабавацца гаварыць аб гэтым і Карэліну, і Якаўлеву, і Осінскаму, і Маншэву, людзям не ў інтарэсах якіх саваньваць зараэ таі ганебны і таі страшны факт, такое страшнае ачынства супроць радзімы.

Бухарын прызнаў, што ён разам са сваёй групай левых камуністаў, з Троцкім і яго групай і з «левымі» эсэрамі займалі гвалтоўнае звяржэнне сацыялісцкага ўрада на чале з Леніным, Сталіным і Свердловым і нават арышт Леніна, Сталіна і Свердлову.

Але ці ведае Бухарын, што азначае гвалтоўнае звяржэнне? Ці ведае Бухарын, што азначаюць арышт, звязаньня і закладанне гвалтоўнага звяржэння? Ці ведае Бухарын, што людзі, якія ідуць на гвалтоўнае звяржэнне і на гвалтоўны арышт, тым самым ідуць на гвалт, тым самым ідуць і на забойства!

Бухарын прызнаў, ды і то, як вы бачылі на судовым следстве, толькі поўпрызнаў таку, што яму падацца няма куды, што ў 1918 годзе Бухарын абвінаваў сацыялісцкаму ўраду фармальна і прапагандаваў не ліжываць.

Следства ўстанавіла, што ў 1918 годзе Бухарын і Троцкі заключылі з эсэрамі блок для сумеснай барацьбы супроць сацыялісцкага ўрада, узначальваемага тады Леніным, Сталіным і Свердловым, што яны задваілі ўзброенае паўстанне, што яны ішлі на арышт і забойства Леніна, Сталіна і Свердлову.

Даказана гэта або не?

Даказана поўнасцю. Даказана паказанні самога Бухарына і паказанні Якаўлеву і Карэліна, Камкова, Маншэва і Осінскага.

Бухарын адмаўляе падрыхтоўку забойства, але як ён адмаўляе? Я прасіў-бы вас, таварышы судзі, ў дарэчце пакой праглядзець працякае адпаведнага паслядства нашага судовага следства для таго, каб з усеі выразнасцю ўспомніць метад адмаўлення Бухарыным гэтага факта.

Усе гэты разгаворы Бухарын прымае, што быў адным з арганізатараў гэтай змовы.

У яго пытаньня: Аб арышце Леніна, Сталіна і Свердлову вы адкрыта гаварылі?

«Бухарын. Аб арышце разгавор быў, але не аб фізічным вынічэнні. Гэта было ў перыяд не да Брэскага міру, а пасля. У гэты перыяд у мяне быў адін разгавор з Пятаковым, калі з'явіліся Карэлін і Камкоў і заявілі, што яны прапаноўваюць склаці новы ўрад».

Пытанне. Калі гэта было?

Бухарын. Гэта было да Брэскага міру. Яны прапаноўвалі склаці ўрад шляхам арышту Леніна на 24 гадзіны.

Пытанне. Калі звяртаўся ўрад і арыштоўваючы яго, прымаўшы гвалтоўны спосаб?

Бухарын. Так.

Пытанне. Вы мелі на ўвазе пры арышце прымяніць гвалтоўны спосаб? Правільна гэта або не?

Бухарын. Правільна.

Пытанне. Але гвалтоўны спосаб быў чым заключоўчым? Вы дакладна ўстанавілі гэта?

Бухарын. Не, не ўстанавілі.

Пытанне. Значыць рашылі так, як дазваляць і загадаць акалічнасці?

Бухарын. Так, зусім верна.

Пытанне. А акалічнасці могуць загадаць дзейнічаць вельмі рашуча?

Бухарын. Так».

Вывад з гэтага просты — меркавалася звергнуць ўрад, для гэтага арыштаваў ўрад — Леніна, Сталіна, Свердлову, прымяніць усе тыя меры, якія могуць прымятаваць акалічнасці і абстаноўка барацьбы, якая вядзецца ў імя звяржэння ўрада. Барацьба была ў самай вострай форме, і паколькі не было, — калі ўстаць на пункт гледжання Бухарына, як ён гаварыў, — разгавор аб забойстве, то сама-жа факт, сама заданая звяржэння ўрада, сама неабходнасць арышту кіраўнікоў таго ўрада, які паставілі сваёй мэтай змоўшчыкі звергнуць — зусім натуральныя гаворылі, што ад забойства кіраўнікоў, меркаваўся забойства, яны адраджаў і зарахца ніяк не маглі.

Усё логіка падвёў, усе сэнс гэтай барацьбы, усё жорсткасць той атмасферы, у якой гэта барацьба ішла, уся вострыя самаго пытаньня — ці быў Брэсцкім міру, г. зн. ці быў сацыялісцкай краіне, краіне, будучай сацыялістычнае грамадства, або не быў Брэсцкім міру, не быў сацыялісцкай

краінай, якую як «фармальную» яны меркавалі аддаць на разграмленне ворагу, — усё гэта з усеі сур'ёзнасцю гаварыла аб тым, што справа ідзе аб сапраўднай барацьбе, якая заўсёды ў такіх выпадках звязана з неміжучасцю прымянення і такой меры, рэзультатам якой з'яўляецца смерць, забойства.

Усё чаму я гавару: для мяне не з пункту гледжання крміналогіі, бо зараз, праз 20 год пасля таго, як адбылося гэта звяржэнне, мы не прадаўляем Бухарыну самастойнага абвінавачвання, — гэта мае значэнне для таго, каб апазіць тую сувязь, якая існуе паміж змоўшчыкай дзейнасцю забойцы і контррэвалюцыянера Бухарына і яго саўдзельнікаў з тым, што яны рабілі ў далейшым. Усё гэта мае значэнне для таго, каб паказаць, што Бухарын і зараз па пытанню, маючаму гістарычным інтарэсам і значэннем, не ў стане, не хоча прызнаць усе значэнствы, якія ён зрабіў у сапраўднасці супроць сацыялісцкай краіны, супроць сацыялісцкай і супроць сацыялісцкага народа.

Пяпер поўнасцю раскрыта і тое страшнае ачынства, якое мела месца 30 жніўня 1918 года. Я маю на ўвазе замаж на жыццё Владзіміра Ільіча Леніна 30 жніўня 1918 года з боку эсэраўскай тэрактывы Каллапа. Карэлін сфідэраваў тут, што пытанне аб тэрактывацкім акце супроць Леніна, было ўзята ў 1918 годзе нікім іншым, як іменна Бухарыным. Карэлін сфідэраваў, што Праш'ян дакладваў аб гэтым членам ЦК партыі «левых» эсэраў членам ЦК партыі «левых» эсэраў, вядомаму Бухарыным, іх гвалтова адхілава оваю роллю ў сэнсе паскарэння тэрактывацкага акта супроць Леніна, зрыбленага ЦК партыі правых эсэраў». Гэта страшнае ачынства — факт.

Осінскі паказаў са слоў Стужава, што ён — Стужаў быў таі-жа думкі, меў таі-жа ўздзеянне аб адзначэнстве 30 жніўня 1918 года.

«У жніўні 1918 года Стужаў, — паказваў тут Осінскі, — які разам з Бухарыным быў звязан з эсэрамі, сказаў мне, што страў, зроблены

правай эсэрамі Фаней Калпапаў у Леніна, быў зроблены не толькі па ўказанню кіраўніцтва правых эсэраў, але і з'яўляўся прамым завяршэннем мерапрыемстваў, намечаных у свой час блокам да фізічнага знішчэння Леніна, Сталіна і Свердлову» (Т. 44, л. с. 89).

Гэтыя паказанні дастаткова і пераконаўча гавораць аб той подлай, здрадніцкай, д'явольскай рабоце, якую вёў Бухарын, гэты паказанні лічмер і ісэуіт.

Каб закончыць а характарыстыкай паводзінаў Бухарына і самога Бухарына, треба сказаць, што лічмерам і каварствам гэты чалавек пераўзыходзіў самага каварына, страшнага ачынства, якія толькі ведала чалавечая гісторыя.

Тут, на судзе, ён паказаў слабе ўвесь. Мы прасілі крок за крокам, год за годам палітычнае жыццё Бухар

